

MUGA-ZERGA, HESIAK, MERKATARITZA-GERRA. OKERRAGO DENONTZAT.

Posted on 14/04/2025 by Naider

Berlingo Harresiaren erorketak eta Gerra Hotzaren amaierak eragin dute munduko ekonomiaren ezaugarri izan den globalizazio-prozesu bizia XX. mendeko azkenetan eta, bereziki, XXI. mendeko lehen laurdenean, justu amaitzen ari baikara.

Trump Gobernura itzultzeak eta muga-zergen hazkunde masiboak markatutako politika komertzialaren hedapenak argi eta garbi adierazten dute garai berri baten hasiera. Epe laburrean, badirudi argi dagoela munduko ekonomia aurreikusitakoa baino gutxiago haziko dela, eta egoera makroekonomiko korapilatsu bati gehituko zaiola, orain ugaritzen ari den ziurgabetasun politiko handi eta gero eta handiagoak gidatuta. Ez da zentzugabea pentsatzea merkataritza-krisiari finantza-arloko beste krisi batek jarraituko diola, eta ekonomia globala atzeraldian sartuko dela. Bestalde, hori izan da azken egunetan balore-merkatuek denbora errealean deskontatu dutena.

Azken emaitza herrialdeen arteko merkataritza gerra larria eta oldarkorraren arabera izango da: Txinak % 50eko igoera iragarri du aurretik ezarritako % 34arekiko, eta EB prestatzen ari da AEBk ezarritako altzairuaren eta aluminioaren muga-zergen igoerari erantzuteko, eta negoziazio bat eskatzen du, kontraneurri gehigarri larririk baztertu gabe.

Burtsen gainbeherak eta krisi finantzario larri baten benetako arriskuak Trumpen administrazioa atzera egitera behartu dute bere merkataritza politika indiskriminatuan, iragarritako muga-zergak (askapenaren eguna deiturikoaren elkarrekikoak soilik) 90 egunetz atzeratuz eta alde biko balizko negoziazioei bide emanez. Salbuespena Txina da; izan ere, herrialde horrekin gerra komertzial oso gogorra libratuko dela ematen du.

Gertakariak asko gogorarazten du Liz Trussi Erresuma Batuan gertatu zitzaiona, eta, kasu honetan, alderdi errepublikanoak eta beste botere batzuek nola erreakzionatzen duten ikusiko dugu, planifikazio faltaren eta egiten ari diren akats nabarmenen ondorioek ondorio sozial eta ekonomiko oso larriak dituztelako (eta are handiagoak izango dituzulako) herritarrentzat, eta, ez dezagun ahaztu, demokrazian bozkatzeko dutenak direla; L. H. Summers-ek uste du ezarritako muga-zergek soilik 2.000 \$inguruko kostua izango dutela klase ertaineko pertsonentzat.

Euskadientzat egoera oso delikatu da. Muga-zergak 2008ko depresio handiarekin gertatu zen egoera konplexuari gehitu behar zaizkio. Depresio horrek COVID-19aren pandemia larria eragin zuen ekonomiaren geldialdiarekin jarraitu zuen, eta Ukrainako gerrarekin jarraitu zuen. Gerra horrek ziurgabetasun geopolitiko gero eta handiagoa, energiaren kostu hegazkorak eta handiak ekarri zituen, eta oraindik erabat kontrolatu gabeko inflazioa. Faktore horiek guztiek oso modu berezian eragiten diete ibilgailuen ekoizpenean, energia-sorkuntzan eta makineriaren fabrikazioan dauden balio-kate industrialei. Horiek dira, hain zuzen, euskal ekonomiaren motor traktoreak, eta, gainera, aldaketa teknologikoetara, digitalizazio aurreratuaren sarrerara eta trantsizio energetikora egokitzeko egiturazko aldaketa erradikaletan murgilduta daude.

Muga-zergek euskal ekonomian duten eragina, nolahi ere, ez da mugatuko, iturri batzuek dioten bezala, merkatu amerikarraren eraginpean dauden sektoreetara soilik, gutxi baitira eta kanpoko salmenten ehuneko txikia baitira (% 6,5 inguru). Ziurtasun osoz, eraginak ekonomia osora hedatuko dira eta, zalantzarik gabe, askoz garrantzitsuagoak izango dira.

Lehenik eta behin, ukitutako sektoreak izango dira beren produktuak zuzenean merkatu amerikarrean saltzen dituztenak, marjina txikiagoa ondo jasan beharko baitute (beren marjina gaineratzen dute zerga eta prezio berean saltzen dute), eta hori nekez jasagarria da denboran,

edo eskariaren beherakada edo biak aldi berean.

Baina hasierako efektu hori oso azkar hedatzen da, merkatu amerikarraren eskariaren beherakadak automatikoki gehiegizko eskaintza sortzen baitu merkatu globaletan, eta horrek lehia handiagoa, prezio baxuagoak soberakinak jartzeko eta marjina txikiagoak ekartzen ditu guztientzat. Baita euskal esportatzaileentzat ere, asko baitira.

Era berean, inpaktu horiei inportazioen aldetik etorriko direnak gehituko zaizkie. Inportazio horiek Europak probokazio amerikarrari ezarritako erantzunaren eta merkataritza-oztopoen arabera izango dira. Probokazio hori, oraindik, mugatua izaten ari da. Hala ere, arriskuak munduko hornidura-kateen hausturengatik edo Europako barne-merkatuan gero eta lehia handiagoa egoteagatik irits daitezke.

Izan ere, muga-zergek ekonomian duten eragina aurreko mendeko 70eko hamarkadako petrolioaren krisian bizi izan zen eskaintzaren shock negatiboaren eraginekin aldera daiteke, eta horren ondorioak ondo aztertu eta aztertu dituzte ekonomialariek: depresioa. Inflazioa eta sufrimendu soziala.

Sortutako merkataritza-gerraren azken irismena nolabait bideratu edo moteldu ahal izatea espero dugu. Hala ere, zalantzarik gabe, munduko merkataritza paradigma berri baterantz doa. Globalizazioaren ontasun unibertsalak, orain dela gutxira arte ia modu unibertsalean aldarrikatuak, ez dira konbentzigarriak. Jakina, globalizazioaren aurkako taldeei ez ezik, globalizazioak industria-oinarriaren zati handi bat eta, horrekin batera, enplegu on asko aurretik eraman dituela eta komunitate eta lurralde asko etorkizun argirik gabe utzi dituela uste duen gizarte amerikarraren zati handi bati ere ez.

Baina Europan eta beste herrialde aurreratu batzuetan ere ez dute konbentzitzen beren ingurumen-politikak eta ongizate- eta lan-bermeen sistemak arma bihurtzen direla arau berberekin jokatzeko ez duten eta, beraz, merkeago sal dezaketen beste herrialde batzuetako enprekin lehiatu behar duten beren enpresen aurka.

Epe ertain eta luzera, beraz, oso agertoki sinesgarria munduko merkataritzaren balio-kateen berrantolaketa da. Alde batetik, digitalizazioaren, aldaketa teknologikoaren eta trantsizio energetikoaren beraren ondorioz, baina baita munduan ezarriko diren oztopo komertzial gero eta handiagoengatik ere. Nolako izango da? Ez dakigu zehazki, baina oso mundu desberdina izango da.

Baldintza berrietan, herrialdeek eta, baita eskualdeek ere, beren estrategia eta sistema arautzaileak aldatu beharko dituzte, eta politika guztiak koordinatu beharko dituzte, "laissez faire" tik eta lehiaren defentsatik harago joanez, garapen ekonomiko orekatua eta iraunkorra bultzatzeko. Era berean, enpresek beren estrategia, merkatu, teknologia, pertsona eta negozio-eredu guztiak birpentsatu beharko dituzte, lehiakorrak izaten jarraitzeko, nazioarteko taula berrian sortzen diren prezioak, errentagarritasun-marjinak eta eskura dituzten baliabideak (kapitala, teknologia eta talentua) kontuan hartuta.

Agertoki berri horrek ez du zertan bereziki negatiboa izan Euskal Autonomia Erkidegorako: erakunde publikoek industria-ehuna mantentzearen eta indartzearen aldeko apustua egiten dute politika aktiboen bidez (aholkularitza, dirulaguntzak eta finantza-tresnak), eta euskarri-ekosistema aberatsa lankidetzaren, inbertsioaren, teknologiaren, berrikuntzaren eta pertsonen talentuaren

esparruan. Bestalde, euskal enpresak ondo lehiatzen dira merkatu globaletan, eta apustu sendoa egiten ari dira martxan dauden eraldaketetara egokitzeko. Epe laburrean, ordea, zaparradari eutsi eta luze ez irautea beste erremediorik ez dago, porrot-arriskuak eta enpresa askoren zailtasunak oso garrantzitsuak izango baitira.

Ibilbide bihurri hori gainditzeko, ezinbestekoa izango da alde guztien konpromisoa eta ahalegina. Jakina, enpresena, baina baita administrazio publikoena ere. Azken atal horretan, Europar Batasunak berebiziko garrantzia izan beharko du. Funtsezkoa da Europak zerga-arauak etetea/aldatzea, estatuei eta eskualdeei tarte handiagoa uzteko gastu publikoa handitzeko, enpresei laguntzeko eta dagoeneko gertatzen ari diren desorekei aurre egiteko. Espero izatekoa da pandemiaren adibideak politika fiskal eraginkorrak erraztea irits dakizkigukeen une gogorretarako.

Ilustrazioa: Google DeepMind

